

VAK: ENGELS

NIVEAU: HAVO

DATUM BESPREKING: 20 MEI 2026

In dit formulier kunnen alle opmerkingen verzameld worden en als verslag verspreid worden onder alle deelnemers, alle leden van een vaksectie of alle docenten bijvoorbeeld via de website van Levende Talen. Ook is het mogelijk om gerichte vragen aan het College voor Toetsen en Examens te stellen. Het CvTE zal dan ook het verslag aanvullen met een officiële reactie. Het CvTE gaat echter niet op de stoel van de corrector zitten, dus op een opmerking als "mag ik dit antwoord ook goed rekenen?" wordt in principe niet gereageerd, tenzij het CvTE van mening is dat een aanvulling nodig is

Dit formulier bestaat uit een drietal subcategorieën:

Categorie A: Opmerkingen bij de teksten

Categorie B: Opmerkingen bij de opgaven

Categorie C: Algemene opmerkingen en aanbevelingen voor de examenmakers

Toelichting bij de drie subcategorieën:

Categorie A: In deze categorie kunnen per tekst opmerkingen gemaakt worden over de gekozen teksten. Ook is er een mogelijkheid gerichte vragen over de teksten aan het CvTE voor te leggen

Categorie B : In deze categorie kunnen per vraag opmerkingen en aanbevelingen gedaan worden. Dit kunnen aanbevelingen zijn voor de correctoren of aanbevelingen voor de examenmakers zijn. Ook in deze categorie kunnen gerichte vragen over de opgaven aan het CvTE gesteld worden. Bij de bespreking kunnen de vragen in drie subcategorieën geclassificeerd worden:

Categorie B1: Er zijn geen opmerkingen bij deze vraag

Categorie B2: Er zijn aanbevelingen voor hetzij correctoren hetzij examenmakers

Categorie B3: De betreffende vraag bevat een onvolkomenheid/fout of is niet volledig. In dat geval kan een gerichte vraag aan het CvTE gesteld worden.

Categorie C: In deze categorie is ruimte voor opmerkingen over het betreffende examens als geheel. Deze opmerkingen zijn vooral evaluatief van aard en zullen meegenomen worden als aanbevelingen voor de normering of toekomstige centrale examens

Disclaimer:

Het CvTE vindt examenbesprekingen waardevol voor het intercollegiaal overleg over de correctie van de examens. Intervisie met collega's is vaak nuttig om samen te verkennen in welke mate antwoorden van examenkandidaten inhoudelijk in lijn zijn met het correctievoorschrift. Deze besprekingen hebben echter geen officiële status. In alle gevallen is het correctievoorschrift, eventueel voorzien van een aanvulling, bindend. Opmerkingen gemaakt tijdens examenbesprekingen 'overrulen' het correctievoorschrift niet.

CATEGORIE A: OPMERKINGEN BIJ DE TEKSTEN

Tekst	Titel/onderwerp	Opmerkingen uit de examenbespreking	Vraag aan CvTE?
1	Don't knock vets	Tekst is goed op niveau, maar bijbehorende vraagstelling is onduidelijk.	
2	38. Queen Mary I	Dit boek wordt ook geciteerd in het vwo-examen. Er worden termen gebruikt als	

		queen regnant, queen consort, soubriquet.	
3	Saving "The Scream"		
4	Illegal Supreme	Goede tekstkeuze Kledingmerk: onderwerp herkenbaar voor leerlingen	
5	Kansas doesn't have a brand	Tekst springt van links naar rechts, personen worden niet echt geïntroduceerd. Vragen 11 en 12 zijn gap fill vragen gevolgd door een main function vraag deze vraagvolgorde maakt ook het beantwoorden van 13 lastig. Tekst nodigt uit tot puzzelen en heeft geen duidelijke samenhang. Is daarmee te lastig voor leerlingen.	
6	Innovative Solar Powered Crib	Redelijke tekst, hoewel dit qua onderwerp duidelijk onderscheidend is qua profielkeuze van de leerlingen (7 punten te behalen)	
7	Calling it quits	Calling it quits/Quiet quitting.	<p>Kunnen er niet wat meer variatie worden aangebracht?</p> <p>Waarom hetzelfde onderwerp als het examen Nederlands.</p> <p>Quiet Quitting Lange tekst; groot deel van examen NL (16 van de 35 vragen)</p> <p>Dank voor deze feedback. Dit nemen we mee naar de evaluatie van de examens. Voor de helderheid: het onderwerp was hetzelfde, maar de invalshoek verschilde van het examen Nederlands.</p>

8	The Cleopatra controversy	<p>Het onderwerp van de tekst is lastig te koppelen aan het tekstfragment op p. 10. De tekst neemt duidelijk het Amerikaanse perspectief van kleur in; de tekst is veel te hoog gegrepen, wat het doorgronden van de toon (vr.36) ingewikkeld maakt.</p> <p>Kortom de tekst was in het geheel te lastig en het vermoeden heerst dat veel leerlingen deze tekst niet goed begrijpen, ongeacht hoe ze het beantwoord hebben.</p>	
9		<p>Vraagstelling past niet helemaal. Gedicht is new (signaalwoorden komen minder nadrukkelijk terug).</p>	
10	A center	<p>Nieuw geïntroduceerd gedicht. Onverwacht. Nooit eerder geweest. Main message (misschien beter bij theme te blijven in het kader van literaire begrippen?) een Multiple choice vraag voor het toetsen van een gedicht voelt niet gepast.</p>	<p>Wat betekent voor de toekomstige examens. Hoe voorspellend is dit. Wat kunnen we verwachten?</p> <p>In de examens worden traditioneel gezien verschillende tekstsoorten opgenomen, waaronder (soms) ook een aantal literaire teksten. Zo wordt het tekstbegrip van kandidaten breed gemeten. In het hernieuwde (concept-)examenprogramma havo is ook het C-domein toegeschreven aan het CE, specifiek eindterm 17 (De leerling toont inzicht in inhoud en context van Engelstalige fictie en verkent de relatie met de eigen context) en 19 (De leerling toont inzicht in cultuurgebonden aspecten in Engelstalige bronnen uit gebieden waar Engels een voertaal is). In dit licht is het dus aannemelijk dat het</p>

			<p>opnemen van een aantal literaire/fictieteksten ook in de toekomstig zal blijven. Denk hierbij aan (fragmenten uit) romans, korte verhalen, gedichten, songteksten etc. Op dit moment wordt hard aan deze ontwikkeling gewerkt. Dit betreft zowel tekstselectie als wijze van bevragen. In het voorliggende havo examen is bewust gekozen voor een verhalend, goed toegankelijk gedicht met een voor kandidaten herkenbare vraagsoort. Door een multiple choice vraag te gebruiken kunnen we wegblijven van interpretatie en tegelijkertijd zorgen dat deze vraag betrouwbaar te scoren is.</p> <p>Jullie refereren aan literaire begrippen. Daar is in dit examen juist niet op ingezet, omdat literaire begrippen niet expliciet getoetst mogen worden. Afhankelijkheid van voorkennis moet voorkomen worden.</p> <p>Ter informatie: op deze vraag uit het voorliggende examen is bijna geen reactie gekomen van de kandidaten zelf via scholieren.com</p>
11	TDLR Or did you		
12			
13			
14			
15			

1 CATEGORIE B: OPMERKINGEN BIJ DE OPGAVEN:

Vraag	categorie	Opmerkingen uit de examenbespreking	Vraag aan CvTE?
1	☐ B1		
	☐ B2	Tekst is goed op niveau, maar de positionering als eerste vraag van het examen is niet juist. Open met een vraag die II. de gelegenheid geeft wat eenvoudiger te starten. De vraagstelling is onduidelijk. Er moet een vreemde koppeling worden gemaakt om te achterhalen dat D het juiste antwoord is. Docenten benoemden dit als lastige eerste vraag om het examen mee te openen. De tekst moet meerdere malen worden gelezen (ook door docenten) om te achterhalen wat de bedoeling is.	
	☐ B3		
2	☐ B1		
	☐ B2	Goede vraag, maar de positionering als tweede vraag van het examen is niet juist. Open met vragen die II. de gelegenheid geeft wat eenvoudiger te starten.	
	☐ B3	Door meteen te starten met een vraag die de mogelijkheid open laat dat het antwoord niet in de tekst staat nodigt leerlingen uit langer te zoeken uit onzekerheid dat het genoemde mogelijk wel in de tekst start. Start niet met dit type vragen.	
3	☐ B1		
	☐ B2		

	☐ B3	<p>Het onderscheid (A) feminism / (D) sexism is door de leerlingen moeilijk te maken. Het vergt het maken van een onderscheid op basis van voorkennis, maar kan door leerlingen niet op basis van de tekstinhoud worden gemaakt.</p> <p>De vragen (ook deze) nodigen meer uit tot puzzelen dan tot het toetsen van leesvaardigheid.</p>	<p>Wat wordt precies beoogt met deze vraagstelling?</p> <p>Om deze vraag goed te kunnen beantwoorden, hebben kandidaten geen voorkennis nodig over Queen Mary. Wel moeten zij weten wat de woorden <i>feminism</i> en <i>sexism</i> (en de andere antwoordopties) betekenen. Dit is niet anders dan bij andere vragen van dit soort. Mochten zij dat niet weten, dan zijn beide woorden in het woordenboek te vinden. Het verschil tussen deze beiden is dat <i>feminisme</i> gaat over het <i>streven naar</i> gelijkwaardigheid van vrouwen ten opzichte van mannen, terwijl <i>seksisme</i> gaat over de opvatting dat mannen en vrouwen niet gelijkwaardig <i>zijn</i>. Dit treft vaker – maar niet uitsluitend - vrouwen. Deze tekst gaat alleen over deze laatste opvatting. Dit is expliciet terug te vinden in “You weren’t supposed to be able to do this job if you were a woman, so a lot of people didn’t like it”.</p>
	☐ B1		
4	☐ B2		
	☐ B3	<p>How can this be characterized is op zich al een lastige vraag. Vervolgens bevatten de antwoorden dubbele items met woorden als <i>elated</i> en <i>mundane</i> waarvan wij denken dat deze niet algemeen bekend zijn bij Havo-leerlingen. Opzoeken in het woordenboek kan natuurlijk, maar ook dit vergt tijd (voor een 1 punts vraag). De positie van de vraag is hiermee ongelukkig gekozen.</p>	
5	☐ B1		

	☐ B2	Vraag 5 start in alinea 4 in plaats van de eerste alinea. Dit scheidt verwarring omdat de vraag vraagt naar de functie van de paragraaf, waardoor het lijkt alsof een vraag wordt overgeslagen. Dit lijkt tot onnodig terugbladeren.	
	☐ B3		
6	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
7	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
8	☐ B1		
	☐ B2	Docenten maakten zelf fouten bij deze vraag en moesten de tekst meerdere malen herlezen. Dit zat met name in de vraag naar een methode terwijl een systeem wordt genoemd. Dit lijkt verwarring te hebben veroorzaakt. Er moest lang worden gezocht. Voelt als het maken van een puzzel, niet als toetsen van leesvaardigheid.	
	☐ B3		
9	☐ B1		
	☐ B2	Erratum: vraag 9 altijd goed rekenen	Dit klopt niet. Alleen vraag 9: stelling 4 moet altijd goedgerekend worden.
	☐ B3		
10	☐ B1		

	☐ B2	Goede vraag.	
	☐ B3		
	☐ B1		
11	☐ B2	Zie opmerkingen bij de tekst. De positionering van de gap fill en overige vragen maakt deze te lastig om te beantwoorden.	
	☐ B3		
	☐ B1		
12	☐ B2	Zie opmerkingen bij de tekst. De positionering van de gap fill en overige vragen maakt deze te lastig om te beantwoorden.	
	☐ B3		
	☐ B1		
13	☐ B2	Zie opmerkingen bij de tekst. De positionering van de gap fill en overige vragen maakt deze te lastig om te beantwoorden.	
	☐ B3		
	☐ B1		
14	☐ B2	Vraag 14 en 18 bevragen eigenlijk hetzelfde onderwerp, waardoor deze vragen onvoldoende onderscheiden zijn. Als de ene vraag fout hebt, geldt dat voor de andere waarschijnlijk ook.	
	☐ B3		
	☐ B1		
15	☐ B2	<ul style="list-style-type: none"> Lastig te beantwoorden omdat de richtness of reality vraagt om de link 	
	☐ B1		

		naar full of history & people. Deze ruime interpretatie heeft er voor gezorgd dat veel leerlingen deze vraag fout hadden. Het juiste antwoord is nog te onduidelijk geformuleerd, docenten hebben ook een tijd getwijfeld tussen 2 matige antwoorden.	
	☐ B3		
16	☐ B1		
	☐ B2	Het juiste antwoord is nog te onduidelijk geformuleerd, docenten hebben ook een tijd getwijfeld tussen 2 matige antwoorden.	
	☐ B3		
17	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
18	☐ B1		
	☐ B2	Vraag 18 en 14 bevragen eigenlijk hetzelfde onderwerp, waardoor deze vragen onvoldoende onderscheiden zijn. Als de ene vraag fout hebt, geldt dat voor de andere waarschijnlijk ook. Deze vraag werd ook docenten gezien als lastig te beantwoorden omdat de keuze tussen 2 opties te lastig was om te maken.	
	☐ B3		

19	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
20	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
21	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
22	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
23	☐ B1		
	☐ B2	Its good results staat niet in de tekst. Hier moet je zelf invullen/doordenken wat veelal tegengesteld is aan wat leerlingen eerder aangereikt hebben gekregen (getraind op 'staat het in de tekst')	
	☐ B3		
24	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
25	☐ B1		
	☐ B2		

26	☐ B3		
	☐ B1		
	☐ B2	Uitdrukkingen die je moet kennen. Te klein nuance verschil tussen a en d. Beide lijken hierdoor mogelijk.	
27	☐ B3		
	☐ B1		
	☐ B2	Onderscheidende vraag. De vraag naar een paradox is voor havisten (altijd) lastig.	
28	☐ B3		
	☐ B1		
	☐ B2	Deze vraagstelling met als antwoord Nee zorgt ervoor dat II. bang zijn ergens overheen gelezen te hebben. Deze nodigt uit tot herhaald lezen; (faalangstige) II blijven zoeken.	
29	☐ B3		
	☐ B1		
	☐ B2	Social oblivion?	
30	☐ B3		
	☐ B1		
	☐ B2		

31	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
32	☐ B1		
	☐ B2	Optie C wat vergezocht,	
	☐ B3		
33	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
34	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
35	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
36	☐ B1		
	☐ B2	De tekst is veel te hoog gegrepen, wat het doorgronden van de toon (vr.36) ingewikkeld maakt. Ongelukkige layout.	
	☐ B3		
37	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		

38	☐ B1		
	☐ B2	<p>Indeling is onjuist. De vraag is verkeerd gepositioneerd. Na blz 9 denk je dat een nieuwe tekst start. Bovendien is dit een nieuw type tekst. De positie van de tekst is bovendien vrij 'laat' in het examen.</p> <p>Bij vr 38 stond in het tekstfragment nog een spelfout (- hether athletes) die niet in het erratum stond.</p>	
	☐ B3		
39	☐ B1		
	☐ B2	Lightharted; te term evocative is weliswaar eerder voorgekomen in een havo-examen maar wordt gezien als te hoog gegrepen. Niet discriminerend genoeg (tone of tekst)	
	☐ B3		
40	☐ B1		
	☐ B2	Vergelijking van vroeger en nu; toets helder leesbegrip/duidelijk onderscheidend.	
	☐ B3		
41	☐ B1		
	☐ B2	Goede vraag.	
	☐ B3		
42	☐ B1		
	☐ B2		

	☐ B3		
43	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
44	☐ B1		
	☐ B2	Vraagt om scannen. Ok, maar de beantwoording : in een professionele omgeving roept vragen op over de mogelijke antwoorden van leerlingen en het correctievoorschrift lijkt hierin niet volledig toereikend.	
	☐ B3		
45	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
46	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
47	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
48	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		
49	☐ B1		

	☐ B2		
	☐ B3		
50	☐ B1		
	☐ B2		
	☐ B3		

CATEGORIE C: ALGEMENE OPMERKINGEN EN AANBEVELINGEN

	Opmerking/aanbeveling	Vraag aan CvTE?
	Er waren 3 of 4 teksten met een koppeling naar corona. Kunnen de teksten iets gevarieerder met een duidelijke koppeling naar cultuur van Engelstalige landen / Engels als wereldtaal. Het advies was wordt wereldburger. Kunnen we dit duidelijker terugzien in teksten met als onderwerp cultuur, burgerschap & samenleving?.	
	De toevoeging van een gedicht kwam als een verrassing voor veel leerlingen en docenten. Ook het vergelijken van een tekstfragment met de voorgaande tekst is nieuw. Docenten zien in dat dergelijke vragen slecht 1 of 2 punten omvatten, maar het proefondervindelijk toetsen van vraagtypen in een eindexamen lijkt ons niet gepast.	<p>Het toewerken naar nieuwe eindtermen is duidelijk. De wijze waarop dit getoetst gaat worden. Kunnen docenten beter worden voorbereid op deze vraagaanpassingen zodat ook leerlingen niet voor een verrassing komen te staan?</p> <p>Het klopt dat het examen een tekstsoort bevatte die tot nu toe nog niet in een examen Engels voorgekomen is. Dit is echter wel in lijn met het examenprogramma en het beoogde ERK-niveau. Wij zijn van mening dat een centraal examen best een bepaalde mate van onvoorspelbaarheid mag hebben. We zullen de TIA's afwachten en natuurlijk goed bekijken hoe op deze tekst gescoord is.</p> <p>Ook jullie feedback nemen wij mee. Het is goed om te melden dat er voor het examen Engels havo in het najaar een pre+ correctie zal worden georganiseerd, waarbij docenten in</p>

		<p>het land worden uitgenodigd om mee te denken over het examen van aankomend jaar. Wat betreft de actualisatie van het centraal examen, zullen er in de loop van de komende jaren voorbeeldexamens worden ontwikkeld.</p>
	<p>De docenten vinden de huidige gapteksten met langere teksten die moeten worden ingevuld ipv losse woorden prettiger. Dit biedt meer context en vraagt om lezen gericht op het zoeken naar verbinding.</p>	

REACTIE CVTE:

Hartelijk dank voor het toesturen van dit verslag. Dit geeft ons waardevolle informatie die we mee kunnen nemen naar de constructie van toekomstige examens. Waar in de rechterkolom een specifieke vraag was opgenomen voor CvTE, is daar (in blauw) ook een antwoord geformuleerd. Alle andere opmerkingen (soms in vraagvorm) nemen wij mee in de evaluatie van dit examen.